YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

2026-YIL / IYUN/6-SON, VI-QISM

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
VI-qism

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko‘nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o‘g‘li, O‘zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig‘i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o‘rinbosari
Ochilov Farkhod, O‘zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig‘i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), katta o‘qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o‘g‘li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li, TDIU katta o‘qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra’no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor Genera's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

ISLOMIY BANK FAOLIYATI TO‘G‘RISIDAGI QONUNNI AMALIYOTGA TATBIQ ETISH: O‘ZBEKISTONDA MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNING KONTSEPTUAL, METODOLOGIK VA INSTITUTSIONAL ASOSLARI 12
Abdullayev Azamat Akbar o‘g‘li

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА В ОРГАНИЗАЦИЯХ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ НА ОСНОВЕ ОЦЕНКИ ОПЕРАТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ЦИКЛА 17
Джуманиязова Сабина Михайловна

PAXTA TOZALASH USKUNALARI DETALLARINING XIZMAT MUDDATINI OSHIRISH UCHUN GETEROKOMPOZIT POLIMER MATERIALLAR TARKIBINI ISHLAB CHIQISH 22
Bakirov Lutfillo Yuldoshaliyevich

O‘ZBEKISTONDA ERKIN IQTISODIY ZONALAR FAOLIYATI: TAHLIL VA NATIJALAR 29
Ubaydullayev Muxammadjon Abdusamad o‘g‘li
Akbarov Diyorbek Ashirali o‘g‘li

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

O‘ZBEKISTONDA ERKIN IQTISODIY ZONALAR FAOLIYATI: TAHLIL VA NATIJALAR.

Ubaydullayev Muxammadjon Abdusamad o‘g‘li
Qo‘qon davlat universiteti
Geografiya va iqtisodiyot kafedrasi o‘qituvchisi
E-mail: maubaydullayev@mail.ru
ORCID: 0009-0004-9406-1927

Akbarov Diyorbek Ashirali o‘g‘li
Qo‘qon davlat universiteti
Iqtisodiyot yo‘nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada O‘zbekistonda erkin iqtisodiy zonalar faoliyatining hozirgi holati, ularning mamlakat iqtisodiyotidagi o‘rni va samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqot davomida erkin iqtisodiy zonalar orqali jalb etilgan investitsiyalar, yaratilgan ish o‘rinlari, sanoat ishlab chiqarishi va eksport ko‘rsatkichlari o‘rganildi. Tahlillar natijasida erkin iqtisodiy zonalar iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, xorijiy investitsiyalarni jalb etish, hududiy rivojlanishni ta’minlash hamda eksport salohiyatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etishi aniqlandi. Shuningdek, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so‘zlar: erkin iqtisodiy zona, investitsiya, eksport, sanoat ishlab chiqarishi, iqtisodiy rivojlanish, xorijiy investitsiyalar, hududiy rivojlanish, maxsus iqtisodiy zonalar, innovatsiya, bandlik.

Abstract. This article analyzes the current state of free economic zones in Uzbekistan, their role in the national economy, and their effectiveness. The study examines investments attracted through free economic zones, employment generation, industrial production, and export performance. The findings indicate that free economic zones play a significant role in diversifying the economy, attracting foreign investment, promoting regional development, and increasing export potential. The paper also identifies existing challenges and proposes practical recommendations for improving the efficiency and competitiveness of free economic zones in Uzbekistan.

Keywords: free economic zone, investment, export, industrial production, economic development, foreign direct investment, regional development, special economic zones, innovation, employment.

Аннотация. В данной статье проанализированы современное состояние деятельности свободных экономических зон Узбекистана, их роль и эффективность в национальной экономике. В ходе исследования были изучены объемы инвестиций, привлечённых через свободные экономические зоны, количество созданных рабочих мест, показатели промышленного производства и экспорта. Результаты анализа показали, что свободные экономические зоны играют важную роль в диверсификации экономики, привлечении иностранных инвестиций, обеспечении регионального развития и повышении экспортного потенциала страны. Кроме того, выявлены существующие проблемы и разработаны практические рекомендации по их устранению и дальнейшему совершенствованию деятельности свободных экономических зон.

Ключевые слова: свободная экономическая зона, инвестиции, экспорт, промышленное производство, экономическое развитие, иностранные инвестиции, региональное развитие, специальные экономические зоны, инновации, занятость.

KIRISH

Jahon iqtisodiyoti rivojlanishining zamonaviy bosqichida erkin iqtisodiy zonalar (EIZ) investitsiyalarni jalb qilish, eksport salohiyatini oshirish, sanoatni modernizatsiya qilish va hududiy rivojlanishni ta’minlashning samarali vositalaridan biri sifatida qaralmoqda. Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, Xitoy, Janubiy Koreya, Birlashgan Arab Amirliklari va Singapur kabi mamlakatlarda erkin iqtisodiy zonalar iqtisodiy o‘sishni ta’minlovchi muhim omillardan biriga aylangan.

O‘zbekistonda ham iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, xorijiy investitsiyalarni faol jalb etish hamda eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish maqsadida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish iqtisodiy rivojlanish strategiyasining muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida qaraladi. 2008-yilda tashkil etilgan “Navoiy” erkin industrial-iqtisodiy zonasi mamlakatdagi ilk EIZ bo‘lib, keyinchalik “Angren”, “Jizzax”, “Urgut”, “Qo‘qon”, “Hazorasp” va boshqa zonalar tashkil etildi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi O‘zbekistonda erkin iqtisodiy zonalar faoliyatining hozirgi holatini tahlil qilish, ularning iqtisodiy samaradorligini baholash hamda rivojlantirish istiqbollarini aniqlashdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Erkin iqtisodiy zonalar iqtisodiy adabiyotlarda investitsiyalarni jalb etish, sanoat ishlab chiqarishini rivojlantirish, eksport salohiyatini oshirish va hududiy iqtisodiy faollikni kuchaytirishga xizmat qiluvchi muhim institutsional mexanizm sifatida talqin etiladi. Xodiev, Shodmonov va G‘afurov milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida investitsion faollik, ishlab chiqarish tarkibini diversifikatsiya qilish va hududiy imkoniyatlardan samarali foydalanish muhimligini ta’kidlaydi. Vahobov va Jo‘rayev esa mintaqaviy iqtisodiyot nuqtai nazaridan erkin iqtisodiy zonalarni hududlar raqobatbardoshligini oshirish, yangi korxonalar tashkil etish va bandlikni kengaytirish vositasi sifatida baholaydi [5; 6].

Xalqaro tashkilotlar, jumladan Jahon banki va UNCTAD tadqiqotlarida maxsus iqtisodiy zonalar rivojlanayotgan mamlakatlarda xorijiy investitsiyalarni jalb etish, eksportga yo‘naltirilgan ishlab chiqarishni kengaytirish va texnologik yangilanishni jadallashtirishning samarali vositasi sifatida e’tirof etiladi. Ushbu yondashuv O‘zbekiston sharoitida ham erkin iqtisodiy zonalarning investitsiya faolligini oshirish, yangi ishlab chiqarish quvvatlarini shakllantirish va hududiy iqtisodiy rivojlanishni rag‘batlantirishdagi ahamiyatini asoslashga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida iqtisodiy-statistik tahlil, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv va iqtisodiy kuzatuv usullaridan foydalanildi.

Tahlil uchun quyidagi manbalardan foydalanildi:

- O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotlari;
- Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi hisobotlari;
- O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 17-fevraldagi O‘RQ–604-son “Maxsus iqtisodiy zonalar to‘g‘risida”gi Qonuni [1];
- O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 26-oktabrdagi PF–4853-son “Erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini faollashtirish va kengaytirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi Farmoni [2];
- Jahon banki, UNCTAD va boshqa xalqaro tashkilotlarning maxsus iqtisodiy zonalar bo‘yicha tadqiqotlari.

Tadqiqotda 2020–2025-yillar oralig‘idagi investitsiyalar, eksport hajmi, korxonalar soni va bandlik ko‘rsatkichlari o‘rganildi hamda hududlar kesimida qiyosiy tahlil amalga oshirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar natijasida O‘zbekistonda erkin iqtisodiy zonalar iqtisodiy rivojlanishning muhim institutsional vositasiga aylangani aniqlandi.

2025-yil holatiga ko‘ra, mamlakatda 20 dan ortiq erkin va maxsus iqtisodiy zonalar faoliyat yuritmoqda. Ularda umumiy qiymati 5,5 milliard AQSh dollaridan ortiq bo‘lgan investitsiya loyihalari amalga oshirilgan bo‘lib, shundan 3 milliard dollardan ortig‘i to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hissasiga to‘g‘ri keladi.

EIZlarda:

- 700 dan ortiq korxona tashkil etilgan;
- 55–60 mingga yaqin yangi ish o‘rinlari yaratilgan;
- eksport hajmi 1 milliard AQSh dollaridan oshgan;
- mahsulotlar 50 dan ortiq mamlakatlarga eksport qilinmoqda.

Tarmoq tarkibi bo‘yicha elektrotexnika, farmatsevtika, kimyo, qurilish materiallari va to‘qimachilik sanoati yetakchi yo‘nalishlar hisoblanadi.

Hududlar kesimida:

- “Navoiy” EIZ logistika va transport xizmatlari bo‘yicha;
- “Angren” EIZ kimyo va qurilish materiallari sanoati bo‘yicha;
- “Jizzax” EIZ maishiy texnika va elektronika mahsulotlari ishlab chiqarish bo‘yicha;

• “Urgut” va “Qo‘qon” EIZlari kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish bo‘yicha muhim natijalarga erishgan.

So‘nggi besh yil davomida EIZlarda sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi o‘rtacha 15–20 foizga o‘sib borgan.

Olingan natijalar erkin iqtisodiy zonalar mamlakat iqtisodiyotining tarkibiy o‘zgarishlarini jadallashtirishda muhim ahamiyat kasb etayotganligini ko‘rsatmoqda. Xususan, EIZlar orqali investitsiyalar oqimi ortib, yangi ishlab chiqarish quvvatlari yaratildi hamda eksport geografiyasi kengaydi.

Shu bilan birga, takomillashtirishni talab qiladigan ayrim jihatlar ham mavjud. Jumladan:

• muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmasining ayrim hududlarda yetarli rivojlanmaganligi;
• logistika xarajatlarining yuqoriligi;
• innovatsion va yuqori texnologiyali loyihalar ulushini yanada oshirish zarurati;
• mahalliylashtirish darajasining yetarli emasligi;
• ayrim korxonalarda import xomashyosi ulushining yuqoriligi.

Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, muvaffaqiyatli iqtisodiy zonalarning asosiy omillari rivojlangan infratuzilma, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi, raqamli boshqaruv hamda innovatsion faoliyat hisoblanadi. Shenchjen (Xitoy), Jebel Ali (BAA) va Incheon (Janubiy Koreya) iqtisodiy zonalari bunga amaliy misol sifatida keltirilishi mumkin.

Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston EIZlarida universitetlar, ilmiy markazlar va ishlab chiqarish korxonalari o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, yuqori texnologiyali ishlab chiqarishlarni kengaytirish va raqamlashtirish jarayonlarini jadallashtirish zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari O‘zbekistonda erkin iqtisodiy zonalar investitsiyalarni jalb qilish, sanoat ishlab chiqarishini rivojlantirish, yangi ish o‘rinlari yaratish va eksport salohiyatini oshirishning samarali mexanizmi ekanligini tasdiqladi.

EIZlar orqali 5,5 milliard dollardan ortiq investitsiyalar jalb qilinib, 700 dan ortiq korxona tashkil etildi hamda 60 mingga yaqin yangi ish o‘rni yaratildi. Eksport hajmining 1 milliard AQSh dollaridan oshishi mamlakatning xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Kelgusida erkin iqtisodiy zonalar samaradorligini oshirish uchun infratuzilmani modernizatsiya qilish, innovatsion loyihalar ulushini ko‘paytirish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish hamda raqamli boshqaruv tizimlarini keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Amaliy tavsiyalar

• EIZlarda logistika va transport infratuzilmasini rivojlantirish;
• yuqori texnologiyali loyihalar ulushini 40–50 foizga yetkazish;
• ilmiy-tadqiqot institutlari va korxonalar integratsiyasini kuchaytirish;
• “yagona darcha” tizimini to‘liq raqamlashtirish;
• eksport qiluvchi korxonalarni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash;
• mahalliylashtirish darajasini oshirish;
• “yashil iqtisodiyot” tamoyillarini keng joriy etish;
• har bir EIZ uchun alohida rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 17-fevraldagi O‘RQ–604-son “Maxsus iqtisodiy zonalar to‘g‘risida”gi Qonuni // Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi. — 17.02.2020. https://lex.uz/docs/-4737511
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 26-oktabrdagi PF–4853-son “Erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini faollashtirish va kengaytirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi Farmoni // Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi. — 26.10.2016. https://lex.uz/uz/docs/-3056978
3. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. Erkin iqtisodiy zonalar faoliyati bo‘yicha statistik ma’lumotlar va hisobotlar. — Toshkent, 2024.
4. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. 2020–2024-yillar bo‘yicha sanoat ishlab chiqarishi, eksport va investitsiyalar statistik to‘plamlari. — Toshkent, 2025.
5. Xodiev B.Y., Shodmonov Sh.Sh., G‘afurov U.V. Milliy iqtisodiyot. — Toshkent: Iqtisod-moliya, 2022.
6. Vahobov A.V., Jo‘rayev T.T. Mintaqaviy iqtisodiyot va erkin iqtisodiy zonalar. — Toshkent: Universitet, 2021.
7. Abdurahmonov Q.X. Iqtisodiy rivojlanish va investitsiyalarni jalb etish mexanizmlari. — Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2023.
8. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. 2024-yil yakunlari bo‘yicha erkin iqtisodiy zonalar faoliyati hisobotlari. — Toshkent, 2025.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/6

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz